

ELNA NEWSLETTER

NEWS OF THE LANGUAGE PROBLEM AND ESPERANTO AS A SOLUTION

Bimonthly organ of the Esperanto League for North America, Inc., Box 1129, El Cerrito, CA 94530 USA.
Telephone (415) 653-0998. Editor: Catherine L. Schulze. Graphics: Wm. R. Harmon. Includes promotional
section in English and informational section in Esperanto for ELNA members. ISSN 0030-5065. Vol. 16 No. 5

September-October 1980

INTERPRETERS AT WORK AT THE UNITED NATIONS

[Photo courtesy United Nations]

"Esperantists do not debate whether an international language can be created: They simply speak their language as though it were the most natural thing in the world."

...Humphrey Tonkin, University of Pennsylvania
(from *ESPERANTO: The Talk of the World*,
UN Secretariat News, February 28, 1980

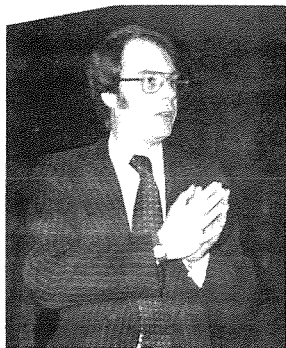
INSIDE:

Esperanto and the UN - Tonkin

A Multitude of Tongues - William C. Powell,
Director, UNA-USA Public Information Service

NEEDED: A cure for the World Health Organization
Claude Piron, University of Geneva

Can Europe Close the Continental Divide?
9-languages - European Parliament

Humphrey Tonkin (Photo: Vallon-Wheeler)

UN PLAZA ROUNDUP

With the opening of the New York office of the Universal Esperanto Association, UEA and Esperanto in general have established themselves as a presence in United Nations affairs. The Association's contacts with the United Nations family go back almost to the beginning of the U.N. itself. They include the presentation of two massive petitions to the U.N. on behalf of Esperanto, each with almost a million signatures. They include extensive cooperation in a whole range of U.N. programs and campaigns. In 1954 Esperanto achieved a measure of recognition when the UNESCO General Conference recognized its contribution to international understanding and Consultive Relations were established between UNESCO and UEA.

Up to now, however, UEA has always lacked the resources to create the kind of climate in the United Nations and specialized agencies in which proposals concerning Esperanto might be expected to receive fully sympathetic attention. Recently, primarily because of the establishment of Working Groups of enthusiastic volunteers in Paris and New York, this situation has begun to change, and Esperanto speakers are regarded less and less as starry-eyed idealists and more and more as people with a serious solution to a serious problem—and with fresh and often practical ideas about international relations.

The New York office, under the guidance of Executive Director Jackie McAloon, adds to the enthusiasm of its volunteers the professional follow-through and continuity that must accompany new initiatives and ideas if they are to succeed. It is not enough to think of some brilliant idea, not even enough to work to get this idea started. Success comes when we pursue an idea through to a successful conclusion, and when we do this not in a vacuum but in an atmosphere so prepared that the idea is sympathetically received.

The New York office, through its mailings to members of the secretariat and to missions, through its dealings with U.N. officials, through its courses, through its cooperation with nongovernmental organizations, is embarked on a huge effort at public relations in the most positive sense. Our Association believes that the language problems in the United Nations and the specialized agencies are a serious stumbling-block to effective action on world problems. We also believe that so far the U.N. has not come up with any very satisfactory solutions, or at least solutions that are non-discriminatory and relatively inexpensive to this state of affairs. We want to change that.

We are also very much aware of the fact that our Association constitutes a uniquely effective communications network. We have members in 92 countries. Many of these members are educators, public officials, opinion-formers in their own societies. We can reach these members through a single language, cheaply, effectively, and with a halo effect on the societies of which they are a part. By establishing an office in New York we are in effect putting this network at the disposal of the United Nations, to get the word about the U.N.'s programs into every corner of the globe.

That is why we are in New York — and why we are at the United Nations.

UEA AND INTERNATIONAL ORGANIZATIONS

The offices of the European Community in Brussels and the European Parliament in Luxembourg and Strasbourg lie somewhat out of the range of UEA. As an international organization non-political in nature, UEA cannot easily work with an organization aimed at the economic and political integration of western Europe.

To solve this problem, the Esperanto associations of the member-states of the European Community have joined together to form the European Esperanto Union. They in turn support a European Esperanto Center, which opened its doors some two years ago in Brussels to bring Esperanto to the attention of the Eurocrats. Under the guidance of UEA President Gregoire Maertens, and with a professional staff member, the Center sends regular mailings to members of the European Parliament and intervenes in Brussels and Luxembourg whenever opportunities present themselves.

In January 1979, through an exchange of letters between Secretary-General Alejandro Orfila of the Organization of American States and President Tonkin of UEA, the OAS established with UEA so-called General Cooperative Relations. Under the terms of this agreement the two organizations work together primarily in the field of cultural exchanges among the member-states of OAS.

Among the official representatives at the World Congress of Esperanto in Lucerne last August was Mr. Omar Muntasser, Ambassador of the Organization of African Unity (OAU) in Geneva. Sent to Lucerne as representative of the Secretary-General of the OAU, Ambassador Muntasser had extensive discussions with UEA officers. Conversations are now going on concerning concrete cooperation between the OAU and UEA.

UEA WORKING WITH UNESCO

The longest formal relationship that UEA has with the UN system is its Consultative Relations with UNESCO, established in 1954. Until 1975 UEA's formal contacts in Paris were handled largely by a single official representative. In 1975, in an effort to strengthen its representation at UNESCO, UEA established a Working Group under the direction of Mr. Emmanuel Chicot, a retired shipbuilding engineer, to work systematically with UNESCO officials.

The results were dramatic. In 1977 the UNESCO Director-General, Mr. Amadou-Mahtar M'Bow, himself attended the annual World Congress of Esperanto and delivered the keynote address. In 1978 UNESCO again sent a representative to the World Congress and published in Esperanto its Recommendation on Education for International Understanding.

In 1979 a Symposium of Nongovernmental Organizations on the Right to Communicate, inspired and jointly directed by UEA, took place at UNESCO headquarters in Paris, and UEA was elected to the Standing Committee of the Conference of Nongovernmental Organizations in Consultative Relations with UNESCO. Late in the year UNESCO published a further document in Esperanto — a brochure describing the programs of the Organization.

Two Esperanto Organizations Housed at UN Plaza Office:

The Universal Esperanto Association (UEA) and the *Esperantic Studies Foundation (ESF)* are housed in the UN Plaza office. In fact, it is in large part thanks to the generosity of ESF that UEA has been able to establish a base in New York. ESF has its head office in Washington. It was originally founded as "a center for the stimulation and support of teaching and research on the language, literature, culture, history, psychology, and social and political relations of the Esperanto-speaking community."

Contributions to the Esperanto research program are tax-deductible and should be made payable to ESPERANTIC STUDIES FOUNDATION, 777 United Nations Plaza, New York, NY 10017

NEEDED: A CURE FOR THE WORLD HEALTH ORGANIZATION

Speaking before the W.H.O. Assembly on May 20, 1975, Sir John Wilson, Chairman of the International Agency for the Prevention of Blindness, emphasized that a reasonable amount of money could save the sight of millions of people. The treatment of trachoma, the chief cause of blindness in the world, costs only 50 cents per child; in India, 12,000 people recovered the ability to see, thanks to a cataract operation costing only \$5 per patient. Under such circumstances, how can one maintain that it is impossible to raise the funds required to control those diseases and save the sight of millions of people?

The statement was heard by the delegates of the 145 states, certainly saddened by the impossibility of finding the financial means without which it could not remedy all that suffering. But on May 28, 1975, the same delegates adopted two resolutions aimed at granting to Arabic and Chinese the status of working languages, at a cost estimated at \$5,000,000 a year by the W.H.O. Secretariat (document A28/500; this amount would suffice to save the eyes of 10,000,000 human beings suffering from trachoma.

Attending the Health Assembly gives one a feeling of following a conjuror's performance. Are we dealing with the well-being of the people? No money is visible. Do we need funds to pay interpreters and translators and to buy tons of paper? Presto! The money appears. This kind of magic has prompted a linguist and psychologist, Dr. Claude Piron of Geneva University, to address an "open letter," published in *Le Monde* (Paris), July 9, 1975, to Dr. Mahler, Director-General of W.H.O., which is summarized as follows:

The international organizations, the author states, are suffering from a mental disease called Babel, which absorbs an enormous percentage of their financial means, at the expense of the activities for which they have been established.

For instance, W.H.O. has given up, *for lack of funds*, the following projects, among many others (Official Records No. 223 Appendix 5): Guinea, sanitation of Conakry (capital), \$165,280; Malaysia, rehabilitation of physically handicapped persons, \$130,500; Burma, leprosy control, \$83,000; Dominican Republic, basic sanitation, \$26,000. "Thus," the open letter stresses, "the Organization cannot find \$26,000 to give an economically underprivileged country the possibility of a safe water supply to its population or to connect the houses to a sewage system, but it is prepared to allocate \$5,000,000 per year to a purely administrative or conference activity."

The author of the open letter, himself a speaker of Esperanto for many years, thinks that Babel is a real disease, belonging to the field of socio-psychiatry. "Only a psychopathological factor can explain why people facing a problem with heavy human and financial implications refuse to envisage a solution whose value can be readily ascertained." He concludes: "In a world where so many human beings suffer or are handicapped by disease, field activities deserve a priority that should not be given to the increase of administrative or conference work."

There was a time when discussions on Esperanto were purely academic. The evolution of international relations has changed this. It is now a question of health or disease, of sight or blindness for millions of people. It is to be hoped that those responsible for health activities in the world will outgrow the mental blindness caused by their prejudices or unawareness and become able to face *all* the data of the problem and to consider *all* possible solutions.

(Press release from the Esperanto Cultural Centre, La Chaux-de-Fonds, Switzerland.)

UN KAJ NI - An 8-page pamphlet published by the UEA Komisiono Pri Eksteraj Rilatoj, edited by Akiko Nagata-Woessink, provides an update on language problems of the UN and its various agencies. 10 issues, \$6. Order through the ELNA Central Office or from UEA.

CAN EUROPE CLOSE THE CONTINENTAL DIVIDE?

"...The dream of a United Europe, of which the European Parliament is the latest manifestation, long predates even the oldest veteran of the current assembly. It's an idea shared by Julius Caesar, Charlemagne, and Napoleon...The French writer Victor Hugo, in 1849, was one of the first to envision a peaceful unification of the continent with 'popular universal suffrage' and 'the real arbitration of a sovereign parliament.'

"Seventy-three per cent of the 152 million eligible voters in the (now) nine member countries went to the polls this past year [to vote for the European Parliament] in what was billed as the world's first international election...

"...the parliament is not a legislative so much as it is a consultative body, with largely negative powers.

"...roadblocks to the parliament's becoming a powerful force...are logistical. Last year the assembly's 1700 support personnel grumbled about a possible strike because the mountain of paperwork...was overwhelming. Every filibuster and grandstand gesture...must be documented in six languages, quickly enough for members and reporters to follow the fast-moving action...Each day of full session requires twenty simultaneous interpreters. And the multilingual burden is expected to grow when Greece, with its own alphabet, enters the Common Market, followed later by Spain and Portugal...

"Mario Capanna of Italy's tiny Proletarian Democratic Party captured headlines by speaking in Latin, not one of the six official languages, to protest what he said was a move to silence minority groups...

"...For twenty years the EEC was concerned with mainly technical matters, economics, agriculture and the like. Now European cooperation is predominantly political,' according to Michel Poniatowski, advisor to French president V. G. d'Estaing.

"That's a far cry from a declaration of interdependence for a United States of Europe, but it's a step in that direction. Not that anyone's stepping forward and volunteering to be Europe's George Washington or Thomas Jefferson...Remember, though, that those gentlemen had a simpler task in unifying their chunk of a continent: *their declarations didn't have to be translated into nine languages.*"

- from an article by Mort Rosenblum
TWA AMBASSADOR, June 1980

SOHO: A WALK ON LONDON'S WILD SIDE, *Los Angeles Times*, Aug. 26, 1980: "...there are 3,500 people who live here permanently, with seven churches and a synagogue. Church services are conducted in several languages including Esperanto - that's right, *Esperanto...*"

UN KAJ NI #17 "Buŝtradukado de aliaj lingvoj: Delegitoj povas paroli en alia lingvo ol la laboraj, sed ili mem devas provizi buŝtradukadon de sia parolo en unu el la laboraj lingvoj, laŭ sia elekto; la Sekretariejo provizu buŝtradukadon en la aliajn laborajn lingvojn.

En ĉi tiu regulo ni vidas eĉ eblecon, ke iu delegito povas paroli ankaŭ en Esperanto Kial ne? Neniu regulo malpermesas tion.

Diplomatoj-Krokodiloj - Diplomatoj, ofte plurlingvanoj, kelkfoje miksis lingvojn. Trafoliumante la laŭvortan protokolon, ni trovas ankaŭ amuzaĵojn. La prezidanto de iu kunsido komencis paroli angle. Kiam iu homo post li parolis france, la prezidanto komencis paroli france kaj ĝis la fino france... Iu arablingvano parolis arabe, sed li kelkfoje miksis anglajn vortojn. Buŝtradukisto por "araba-rusa" - kiel li tradukas la por li ne kompreneblajn anglajn vortojn?

NOVA KOMPUTISTA GRUPO

Lastatempe la grupo de hungaraj komputistoj, kiu formiĝis en Budapeŝto antaŭnelonge, akceptis proponon fariĝi la kerno de internacia komputista sekcio de ISAE (Internacia Scienca Asocio Esperantista). Responde al letero de la Direktoro de la CO, D-ro BRO CZKO Peter, respondeculo pri la grupo, skribis:

Baldaŭ ni eldonos la unuan numeron de ne-regula periodaĵo Esperanto + Komputado, kiu laŭ nia opinio estos bona informforumo ankaŭ por via ege prosperanta mikrokomputila afero.

Do ni petas vin

– **kontribui per iu artikoleto al E + K (ĝi estos komence nur informilo, kiu publikigos: informojn pri komputista E-agado; nur tiajn komputosciencajn artikolojn, kiuj rilatas iamaniere al E-o; titolaron de Esperante akireblaj artikoloj);**

– **skribi al ni adresojn de E-istoj, kontaktigantaj iamaniere kun komputado, por ke ni povu sendi por ili E + K, unuaj numeroj de kiu estos senpagaj.**

Se vi estas komputisto aŭ komputa hobiisto, eble vi volos sciigi vian nomon al D-ro Broczko ĉe: Hungara Esperanto-Asocio, H-1368 Budapeŝto 5. Poŝtfako 193. Hungaruj.

Se vi posedas mikrokomputilon (ekz. TRS-80, Apple II) kaj interesiĝas pri fondo de mikrokomputila grupo, bonvolu informi Don Harlow ĉe la ELNA Centra Oficejo pri tio.

LINGVA FORUMO

Warning note to all those making signs to welcome visitors, the word is *N O T* bonvena bonveno or bonvenu. It is *BONVENON!!!*

More False Friends:

Kuraci, to treat an illness. *Resanigi*, to cure.
Agonio, death throes. *Dolorego*, *angoro* (mental), agony.
Akto, deed (document); act (of a play). (For occasional Zamenhofian use in the sense of an official important deed or decision, see PIV). *Ago* act (other than theatrical).
Aktuala, of present interest, present-day, contemporary.
Efektive, *fakta*, actual.
Akurata, punctual, prompt. *Ĉusta*, *preciza*, *senerara*, accurate.

For more false friends: *False Friends* - a four page list - 40 cents postpaid, or 15 cents with book orders.

EDUCATION NOTES

Futuristics: 80's is the name of Florida's new state gifted program. Gigi Giguere was invited to present an introductory Esperanto course to ten teachers of gifted students at the University of South Florida, Tampa, in July. The course was entitled *ESPERANTO: An 80's Concept*.

Oregon State University, Corvallis, will give its students an opportunity to study Esperanto during winter and spring trimesters with Dr. Carleton Carroll.

WOOD ADDRESSES SUMMER UNIVERSITY. At this year's International Summer University in Stockholm, Dr. Richard E. Wood, associate professor of linguistics at S.E. Missouri State University, Cape Girardeau, gave an illustrated slide lecture on "Worldwide Language Policy on Postage Stamps." He illustrated the fact that (for example) a German-language text has appeared on a stamp of France - but never a word in English; that political change on Zanzibar produced a linguistic succession on that island's postage stamps, from Arabic through English to the currently dominant Swahili; and that the Iranian revolution has replaced English, alongside Farsi on Iranian stamps, with French.

Wood has already published articles on aspects of this vast topic in the *Canadian Modern Language Review* and in *Visible Language*, a journal published at the Cleveland Museum of Art. A trilingual book on the subject, with parallel texts in English, German, and Esperanto is forthcoming in the series "Entnationalisierte Wissenschaft/Sennaciigita Scienco," edited by Professor Helmar Frank of Paderborn University, West Germany.

IKU en Brazilio. En la kadro de la 66-a UK en 1981 en Brazilio okazos la 34-a sesio de Internacia Kongresa Universitato (nova nomo por ISU, kun ŝanĝo parte pro tio, ke ne ĉie estas somero en aŭgusto!). Universitataj profesoroj kaj simile kvalifikitaj personoj povas proponi prelegon al la *Komisiono pri IKU*, ĉe Prof-o Bruce Sherwood, 252 Eng. Res. Lab., University of Illinois, Urbana, IL, 61801, Usono. La proponoj (originalo plus tri kopioj), kun titolo, resumo, biografieto, kaj reprezenta persona bibliografio, alvenu antaŭ la 10a de januaro, 1981. Ni speciale invitas proponojn de junaj universitataj instruistoj kaj profesoroj kiuj ankoraŭ ne prelegis en IKU.

UNIVERSAL ESPERANTO ASSOCIATION English Language Documents - New Series

Nos. 1 through 13, \$1.50 each*
Nos. 14 through 21, \$1.85 each*

*-subject to price change without notice

Serial

No.	Title
1	Unesco and the UEA
2	UEA Annual Report 1974-75
3	The 60th Universal Congress of Esperanto
4	The development of poetic language in Esperanto
5	The contribution of the Universal Esperanto Association to world peace
6	An introduction to Esperanto studies
7	Esperanto on the air
8	The Universal Esperanto Association in International Women's Year 1975
9	International travel by speakers of Esperanto
10	UEA Annual Report 1975-76
11	Language problems and the Final Act
12	Esperanto and the Universal Esperanto Association
13	Language and the right to communicate
14	Esperanto and older people
15	Language and international communication: The right to communicate
16	The use of the international language Esperanto as a partial solution to language problems in international non-governmental organizations: some recommendations
17	Understanding among Africans: Linguistic isolation and linguistic communication
18	The future of modern languages in English-speaking countries
19	The cultural value of Esperanto
20	Translation in International Organizations
21	Language equality in international cooperation

ORDER THESE FROM ELNA BOOK SERVICE
P.O. BOX 1129, EL CERRITO CA 94530

HAROLD WILSON, Former British Prime Minister, on becoming vice-president of the Trades Union and Co-op Esperanto Group voiced his support of the international language in *PEOPLE* (3,800,000 readers). His first introduction to Esperanto came at age 14 during a Scout Jamboree in the Netherlands.

(from *Heroldo*, April 14, 1980)

1981	INTERNACIA JARO POR HANDIKAPITOJ	UN
1973-1983	JARDEKO KONTRAŬ RASISMO	UN
1976-1985	JARDEKO POR LA VIRINOJ	UN

LOCAL CLUBS

CALIFORNIA

Los Angeles - ELNA member Forrest Ackerman, "Mr. Science Fiction," was an honored guest at the annual convention of the Nashville Science Fiction Club in May. Founding editor of the periodical *Famous Monsters of Filmland*, Ackerman owns the world's largest private collection of science fiction memorabilia which will go public when taken over by the City of Los Angeles.

Santa Barbara - Arthur Eikenberry arranged a successful Esperanto exhibit at Santa Barbara Public Library, 16 July to 8 August.

San Francisco - Mr. Tikara Watanabe of Nagasaki, Japan, made a slide presentation on the history of Nagasaki from the first Portuguese ships to visit there, the early Christians, importation of Western culture via Holland, and including a few slides on the nuclear attack of 1945.

ILLINOIS

Chicago - The Chicago Club has an Esperantist taxi driver, Bill Breisch (phone 637-4758). His first foreign Esperantist passengers were Yoshimi Umeda and Nobuyuki Syozi, two businessmen from Tokyo.

Northside Suburban Area - Dr. Lee Anderson of Northwestern University is faculty sponsor for the Northside Suburban Esperanto Study Group. Prof. Byron Eguiguren is assisted by Dr. Kenneth Hunter. Antoinette Gersdorf coordinates the work of this group, which aims to perfect Esperanto skills.

MASSACHUSETTS

Boston & Pittsfield - The clubs in these two cities recently hosted Kaarina Rautio of Finland who is a member of PASPORTO, the Esperanto hospitality group which offers hospitality to Esperantists.

OHIO

Central Ohio - The Esperanto Association of Central Ohio (Columbus area) boasts several capable teachers: Ward Giannini, Chris Littler, and John Massey. They host foreign Esperantists and arrange an impressive Esperanto exhibit each year at the United Nations Festival in Columbus. Chris Littler speaks to students at Alternative Middle School and Dr. James Cool teaches Esperanto at Wilmington College.

WASHINGTON D.C.

New classes have resulted as a result of articles about Esperanto in the *Washington Post* and *Star* and a radio interview with John Dale. Dr. James Lieberman is teaching a class at his office and Dr. Thomas Goldman is teaching a class at the Arlington Unitarian Church as well as at the Unitarian Church in Bethesda. John Dale has an ongoing class at home.

Dr. Thomas Goldman, an economic analyst, has had worldwide response to his Esperanto newsletter on economics in the United States. Subscribers in the U.S. may receive 12 issues of *Ekonomia Bulteno pri Usono* for \$4.00. Write to Dr. Thomas Goldman, 7008 Millwood Rd., Bethesda, MD 20034.

Brazilian visitors hosted at the home of John Dale were Mr. Zulmiro Balthazar Neves, Manager of Banco do Brasil in Panama, and Ms. Balbina Ferreira of the Esperanto Society of Niteroi.

Luncheon meetings of Washington Esperantists at The Buck Stops Here Restaurant, 17th and G streets, NW, are attracting additional Washington club members.

WASHINGTON

Seattle - Leland Bryant Ross is teaching a course at Green Lake Branch of Seattle Public Library.

LANGUAGE IN THE NEWS

FOUNDATION NEWS (July-August 1980) In a comprehensive article, **ESPERANTO: A HOPEFUL SIGN**, Catherine A. Carlson interviews Dr. E. J. Lieberman, Director of the Esperantic Studies Foundation, Washington, D.C. The article deals with Esperanto as a social phenomenon which holds promise as a solution to the problem of international communication. Here are some quotes from the article:

"...Technology has become more sophisticated and requires more precise terminology at the very time more and more people are groping to be understood in the marketplace.

"Is it finally propitious for nations to agree on a universal second language to make such dealings easier? Perhaps the ultimate push will come from the young. Today's high school students, laboring over French verbs or German articles, are constantly struck by the futility of pouring *all* that effort into a language of one small fraction of the world's population. A workable compromise, surely, would seem merciful, if not inevitable.

"...Linguistics scholar Mario Pei has pointed out that 'there is a vast difference between studying a foreign tongue so as to be able to use it, and accepting it as an international medium of communication in preference to your own.'"

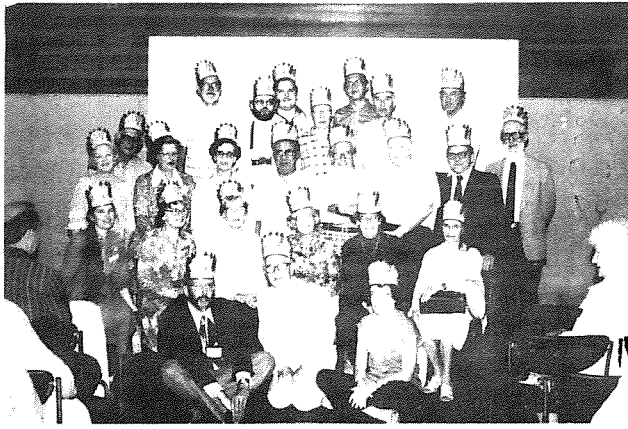
Stressing that scores of third-world countries resent the obligation to learn one of the powerful languages, Carlson adds: "Cultural and political considerations aside, a language like English presents formidable difficulties to those who would learn it."

Although Esperanto has speakers in more than ninety countries and will soon be celebrating its 100th anniversary, its promotion has been mostly a grassroots affair, relying upon small gifts. At its inception, Esperantic Studies Foundation received a grant from Hecht-Parents Magazine Foundation for production of a home study Esperanto course. Ms. Carlson concludes:

"...Esperanto has a record of survival in the face of adversity, setbacks, and even persecution. As recently as 1970, at a world congress in Vienna, the then-president of Austria, Dr. Franz Jonas, gave new words to the hopeful spirit and confident claims of the Esperanto movement:

'The problem of an international auxiliary language has long ceased to be just a matter of theory. Esperanto has solved this problem...passed all the tests.'"

NOTE: ESPERANTIC STUDIES FOUNDATION, 6451 Barnaby St., NW, Washington, DC 20015, publishes a comprehensive annotated bibliography, now in its fourth edition, - valuable for anyone researching the international language. Compiled by Humphrey Tonkin (University of Pennsylvania) the booklet is \$2.00 postpaid.

AKCEPTO DE UEA DELEGITOJ DUM LA TUTPACIFIKA ESPERANTO-KONGRESO, VANCOUVER

Honore al la UEA Delegitoj kiuj servas la movadon, la kongresanoj regalis kaj tostis la jenajn "tribestrojn":

- 1-a vico: W.G. DuTemple (Kanado); D-ro Tim Einihovici (Aŭstralio); Olga DuTemple (Kanado)
- 2-a vico: Janet Brugos Young, Cathy Schulze (Usono); Alma More (Kanado); Joyce Thorley (Novzelando); Margaret Barkley, Roan O. Stone (Usono)
- 3-a vico: Alberta Casey, Donna Slusher, Anne Whitteker (Usono); Emilio Arias (Meksikio); D-ro H.I. Weiner, Wm. Glennly, nekonatulo, Paul Taylor (Usono)
- 4-a vico: Ken Ver Ploeg (Usono); nekonatulo, Kirk Crockett (Kanado); John Massey, Robert Bailey (Usono)
- 5-a vico: William Schulze, Mark Weddell, Dr. James Cool (Usono)

IMPRESOJ DE NOVA KONGRESANO

Kiel oni "recenzu" kongreson? Ĉu oni nur menciu malbonaĵojn kaj ataku ĉion surbaze de tio? Ĉu oni tuŝu nur la bonajn punktojn, por ne ofendi la organizintojn? Nu, kiel bona recenzo por libro aŭ revuo, kongresa recenzo devus esti vera spegulo de la okazaĵoj, ĉu bonaj, ĉu malbonaj. Tian spegulon mi esperas ĉi tie prezenti, rilate la Duan Tutpacifikan Kongreson de Esperanto. (Kompreneble mi skizas la spegulon en kiu mi rigardas; eble aliaj envidis malsaman spegulon.)

ALVENO. Kiel alveninto de alia lando, mi kompreneble devis trairi la doganon. Ĉio iris glate, kaj mi kune kun alia esperantistino (kiun mi renkontis survoje) atingis la pordon de internaciaj alvenoj - grunda etaĝo [tia!] - kaj laŭ la instrukcioj de ni ricevitaj ni serĉadis kongresan ŝoforon aŭ eĉ aŭtoŝeton kun verda stelo. Sed nenion ni trovis. Do ni luis 15-dolaran taksion (mi ĝojas, ke mi havis kunluantion; mi povis pli bone elspezi 7.50 ol la tuta dekkvino) kaj ni atingis la belan loĝejon tra eĉ pli bela pejzaĝo. La Gage Hall Rezidejo ja estas sufiĉe granda (17-etaĝa, kun du turoj, kaj aparta apartamentaro por geedzoj) kaj la rezideja stabo estis tre amika kaj helpema. La kongresa stabo ne povis esti pli helpa. Estis plenumita aŭ respondita iu ajn demando aŭ peto kiun oni faris. Ili ja meritegas ĉies laŭdon kaj gratulojn.

INTERKONA VESPERO. Tio por mi estis sufiĉe grava afero pro tio, ke mi neniam antaŭe ĉeestis Esperanto-kongreson kaj konis, je mia eniro en la konvenĉambron, nur du personojn: mian kunvojaĝantaron kaj mian samŝtatanon. Bedaŭrinde, la afero ne estis tre bone organizita. Jes ja, estis komuna kantado, sed nur post du horoj da sendirekta babilado. Se mi estus ĉeestinta la aferon sole, estus estinta embarasa afero iri kaj altrudiĝi sur nekonatuloj. Bonŝance mi havis mian samŝtatanon (kiu antaŭe partoprenis ELNA-kongreson kaj kiu jam konis plurajn partoprenantojn) kaj ekkonis multajn novajn amikojn. Ankaŭ ni vidis filmon prezentitan de la ĉina delegacio (kiu ankoraŭ ne konas tiun faman kuraciston?) kiu estis tre agrabla, sed ĝeneta pro la necesa legado de subtitoloj (en la angla), afero kiu ĉiam ĝenetas min en kiu ajn filmo. Do mi konsilas estontece, ke oni planu ion pli organizitan por vere efektiviĝi interkonan vesperon.

MALFERMO. Kiel ĉiuj aliaj kongresaj malfermoj pri kiuj mi aŭdis aŭ legis, ĉi tiun oni ankaŭ infektsis per tro da salutoj. Jes, estas interese aŭdi pri la multaj foraj lokoj reprezentataj inter la ĉeestantaro, sed tion fari dum pli-malpli du horoj estas iom teda afero; ĉiuj agnoskos tion. Sed, mi supozas, ke tio estas tolerenda dum niaj kongresoj.

NACIAJ AFERKUNSIDOJ. Ĉiutage okazis aferkunsidoj de ELNA kaj KEA. Ili estis interesaj kaj informplenaj; pri la detaloj mi certas, ke vi legos aliloke. Sed kio konsternas min, estis la samtempeco de ekskursoj kun la aferkunsidoj. Belega, vidinda feriejo, kia estas Vankuvero, certe estas alloga. Sed forpreni partoprenantojn el aferkunsidoj por ke ili amuziĝu miaopinie ne estas konsilinde. Eble kelkiuj ja venis por sin distri per ekskursoj, ktp, sed mi certe ne vojaĝis tion por ferii. Ŝajnas al mi, ke la ĉiujara kunveno de niaj naciaj asocioj estas pli grava ol busveturo, ĉu ne? Eble oni povos aranĝi alimaniere la ekskursojn por la venontaj kongresoj. (Oni devus kiel eble plej multe strebi por aktivigi la membrojn en la asociaj aferoj, ne kuraĝigi ilin ne partopreni.)

DISTRAJ VESPEROJ. La unua distra vespero, dimanĉe, estis bone prezentita. Prezenti nian kantobirdon (la konatan s-inon Alberta Casey) al neesperantista publiko estis genia ideo. Verŝajne ĉiuj ĝin ĝuis, almenaŭ mi. Ankaŭ la lunda vespero estis ja distra. Kun Esperanta ĉielo (la super-signo?) kiu povus ne amuziĝi? Mi ankaŭ ŝatis la Novzelandan filmon. Bedaŭrinde, ke ni en Usono ne havas ion similan. Entute, la distraj vesperoj sukcesis kaj devus repetiĝi en venontaj kongresoj - precipe la venontjara, kies temo (UN kaj UEA kaj la UEA-Oficejo) estas grava kaj serioza. Ni esperu, ke la distraj vesperoj bone sukcesos tie, por ke la tuta kongreso ne tediĝu per tia grava kongrestemo.

BANKEDO. La bankedon mi taksas sukceso. La loko estis belega, kaj la manĝaĵo sufiĉe bongusta (kuriozaĵo por iu ajn universitato!). Tamen, du eroj de la bankedo iom fiaskis: la maskobalo kaj la aŭkcio. Kiel? Miaopinie, ili ne havis sufiĉe da propagando en la kongresaj avizoj. Mi mem ne eksciis pri la maskobalo ĝis 10 tagoj antaŭ la kongreso (ne sufiĉa tempo por ion prepari) kaj informiĝis pri la aŭkcio kiam mi legis la kongresan tagordon dum la unua vespero. Oni pli detale planu ĉi tiujn etajn aferojn venontfoje. (Kvankam mi estas certa, ke Superzam ne konsentos kun mi pri la sukceso de la maskobalo, vere ne estis multaj partoprenantoj.)

AFEROJ DE LA TUTPACIFIKA KONGRESO. Por mi estis granda malŝparo de tempo la partopreno en la aferkunsidoj de la Pacifika kongreso. Ŝajnis al mi, ke la afero estis aranĝita iom nebule, sen definitaj planoj. La nura interesaĵo estis la pridiskuto de letero sendita de la kongreso de Ralph Harry, la honora patrono de la kongreso. Sed tio vere ne tuŝis la demandon pri 'Nia Pacifika Najbareco'. Unu el la plej grandaj difektoj de ĉi tiu parto de la Kongreso estis la manko de granda nombro da veraj pacifikaj partoprenantoj. Ĉi tie mi aludas la veran pacifikan Esperantistaron, tiun de Aŭstralio, Novzelando, Japanio, la Filipinaj Insuloj, Ĉinio, Koreujo, ktp. Ni en Usono kaj Kanado ja havas pacifikajn marbordojojn, sed ni certe ne spertas la samajn malfacilaĵojn kiel la ĵus menciitaj landoj. Do eble estus pli bone estontece okazigi la Pacifikan Kongreson je tiu flanko de la mondo, kie troviĝas tiuj landoj, kiuj devus prizorgi la pacifikajn problemojn.

DIVERSAĴOJ. Jen kelkaj notoj pri diversaj okazintaĵoj, problemoj, bonaĵoj, ktp.

● La libroservo ja havis siajn problemojn. (Kaj ĉi tion mi aŭdis de multaj ĉeestantoj.) La problemo de la libroservo (la ĉefa, kaj preskaŭ nura problemoj) estis, ke ĝi malfermiĝis nur dum aliaj aranĝoj! Se estis paŭzo (por manĝado, ripozetado, ktp) la libroservo troviĝis fermita, kiam ĝi devus esti malferma. Ŝajnas, ke la horoj estis tute malaj de la bezonoj. (La alia problemeto de la libroservo estis la malgranda stoko - ne estis granda elekto. Sed tio ne estis tiel grave.)

● La lingvaĵo trovita en la kongresa dokumentaro (kaj eĉ sur publikaj afiŝoj) bezonis multe pli bonan kontrolon. Por internacia kongreso oni trovas tro multe da eraroj, precipe rilate datojn, uzon de la akuzativo, kaj usonecajn [kanadecajn?] neologismojn. Plej okulfrapa (kaj bedaŭrinde ridetiga) estis la ekzemplo trovita sur granda publika afiŝo (kaj tre bela afiŝo ĝi ja estis): BONVENA AL LA 2-A PACIFIKA KONGRESO. *Bonvena?* Oni dirus, "Tio estas banalaĵo, bagatelajo. Tute ne gravas!" Mi kontraŭstarus tian aserton. Se oni faras erarojn malgrandajn, do kion oni farus kun la pli grandaj? Devus esti iuspeca kontrolo antaŭ ol io publikiĝas.

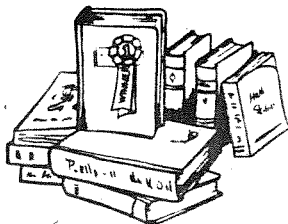
(de paĝo 6)

● Ni laŭdu la bonan laboron de prof-o Bruce Sherwood. Li faris prelegon pri sintezita Esperanto (pri komputilvoĉe legita Esperanto). Ĝi estis trege interesa. Mi eĉ aŭdis unu personon diri: "Tio (la Sherwood-prelego) valoras la longan vojaĝon al Vankuvero."

● La AATE-kunsido bone sukcesis sub la lerta gvidado de D-ro John Lewine. Ĉio estis bone preparita (plejparte de la forestanta Doroteo Holando) kun bona dokumenta apogo.

RESUMO. Entute mi tre ŝatis la Kongreso(j)n kaj mi ne bedaŭras la elspezon por la vojaĝo kaj partopreno. Ni devus danki la jenajn personojn kiuj kune sukcesigis la aferojn: Bill Harmon (kiu lerte gvidis la ELNA-aferojn), Wally du Temple (kiu bonhumore gvidis la kunajn aranĝojn kaj la KEA-aferojn), Marie kaj Wyn Zacherl, la kongresaj sekretarioj (kiuj faris la plimulton da preparalaborego). Estas multaj aliaj kiuj kontribuis al la sukceso kaj ili ankaŭ meritas niajn laŭdojn kaj dankojn. Mi forte rekomendas al ĉiuj la partoprenon en estontaj kongresoj. Mi scias, ke la unua kongreso kiun mi ĉeestis donis al mi sufiĉan impulson por partopreni estontajn.

...Mark Weddell, Florida

RECENZO: GUTARO

Avoto (Aleksandro W. Thomson) - Esperanto Editions. Hastings, 1979. 64p. \$4.50.

Verkita de veterana Esperantisto, *Gutaro* apartenas al la historio de niaj movado kaj literaturo. Ĉi tiu poemaro de Avoto (Aleksandro W. Thomson) enhavas tridek kvar poemojn verkitaj dum la jaroj 1917 ĝis 1977. Dekdu el ĉi tiuj poemoj jam aperis en diversaj periodaĵoj, foje ne samvorte aŭ samtitole.

Thomson, aktiva movadestro, naskiĝis en Hammersmith, Londono, la 15an de marto 1896, lernis Esperanton aŭtodidakte en 1911. Lia unua ĉefa verko, *Rimvortaro Esperanta* aperis en 1918.

La poemoj, aranĝitaj laŭ-jare, reflektas la junecan kaj maljunecan mondojn de Avoto - lia emocio kaj lia racio, kaj lia poeziamo.

En ĵonga "Postskribo", Thomson klarigas kial li skribis kaj "munis" la libron *Gutaro*. Li skribis:

Mi ne volas tedi bonkorajn gelegantojn per tro longa tezo pri poeziaj temoj. Mi celas nur levi pli altan la ĝeneralan nivelon de nia poezio, antaŭ ol perdi la kritikan kapablon de nia publiko. Trarigardante la koridorojn de la historio, ŝajnas al mi ke estas nia malfeliĉa sorto, vivi en epoko de tombakaj artoj. Kun iuj distingaj esceptoj, plimulto da desegno, komponaĵoj, skulptaĵoj, literaturaj verkoj, ktp., estas nur surgataj. (63)

En la "Postskribo", Thomson difinas poezion, argumentas kontraŭ la nova tendenco kiu spitas la altajn principojn kaj la metian lerton de la klasikuloj. Ankaŭ li prezentas interesan diskuton pri la soneto kaj ĝia formo, kaj la Aleksandro kaj ĝia formo.

Kompreneble, la poemoj, verkitaj dum sesdek jaroj, ne havas komunan temon, nek unuecon. Avoto klarigas ke triono el la poemoj estas sonetoj, la aliaj inkluzivas heksmetran poemon en formo nomata "Aleksandro", kaj aliajn. (61)

En la lasta poemo "Resumo" (1977), Thomson resumas la vivon kaj en la lasta verso li skribas:

Sed MORGAŬ sin kaŝas enigme malantaŭ kurteno;
Eble mi ĝuos trankvilan krepuskon sur ter-
Kaj tiam atendos postvivon kun funda sereno,
Spuron lasinte de monde komuna toler.
Se nur la homidoj agnoskus la kosman ĉiamon,
Pugno kaj glavo kaj ĉia nuklea minac'
Tuj fatrasigŭs; popoloj ekpuŝus aklamon,
Kaj ĝoje salutus multjaran epokon de pac'! (47)

...Irwin M. Schor

RECENZO: Rikardo Tria (tradukis John Francis)

Eldonisto: Kardo. \$11.00.

Dum la lastaj jaroj, pro la versioj de R. Rossetti, Kalocsay, kaj Auld, la nivelo de Ŝekspir-tradukoj tre altiĝis. Tiaj nomoj ne fortimigis John Francis, kiu nun proponas tradukon de *Rikardo Tria*. Konate ĉefe pro originalaj verkoj, Francis jam tradukis virtuoze el la Miltona *Paradizo perdita* por la *Angla Antologio*. Ne mirinde do ke, kiel Ŝekspir-tradukanto, li plene meritas rangi inter la cititaj superuloj.

Multon oni povas kritiki en la traduko, multon laŭdi. Ne sufiĉe Francis atentis vortojn, kies signifoj tute aŭ parte ŝanĝiĝis de post la renesanca epoko. Aparte! ŝatas anakronismojn: iom ŝokas legi en Ŝekspira teksto, ke pluvoj *duŝas*, ke homoj *valsas*, *sabotas*, eĉ prezentas *provbalonon*! Tiaĵoj atestas la ĝenerale laŭdindan sintenon de la tradukinto, t.e., traduki ideojn kaj ne vortojn. Efektive, kiam li devas elekti, pli ol fidele, Francis preferas traduki vikle kaj bele. Male ol Kalocsay, li ne permesas al si uzi en sia traduko pli da versoj ol troviĝis en la originalo. Sekvas nepre el tio forta koncizigo, sed feliĉe, nur malofte pro tio la senco nebuliĝas.

Pleje elstaras en ĉi tiu traduko la altnivela poezi-lingvaĵo. Kvankam *Rikardo Tria* longas pli ol ĉiuj aliaj Ŝekspir-teatraĵoj krom *Hamlet*, Francis lerte malhelpas, ke la poezia spiro laciĝu; por variigi, li kiel eble plej ekspluatas ĉiujn rimedojn ritmajn kaj leksikajn. Paneoj je eltrovemo kaj bonjuĝo ja okazas: "Vanta reĝino, surogato mia" (I,iii) kaptas apenaŭ oneton de la koloro de "Poor painted queen, vain flourish of my fortune"; "airy wings" (IV,iv) ne tre feliĉe respeguliĝas en "flugiloj gazaj". Sed mi ne ĉikanu pri ĉi kelkaj malsukcesaj eroj el maro da versoj mire sukcesaj.

Ankaŭ en sprita tradukado de vortludoj Francis neniom postrestas Auld aŭ Rossetti. En *Rikardo Tria* ne troviĝas pajacoj aŭ foluloj; sed Rikardo kaj la kvar virinoj sufiĉe ofte interŝanĝas "amarajn ŝercojn" plenajn de sarkasmaj kalemburoj. Dank' al Francis ĉi tiu vortskermado tre vervas.

Pli ol aliaj verkoj, la Ŝekspiraj bezonas notojn, precipe kiam ili celas internacian publikon. Tre laŭdindas, ke Francis proponas kelkajn notojn (tamen ne sufiĉajn) kaj longan eseon pri la historia Rikardo Tria kaj ties epoko. Se post tiom da detalaj informoj la leganto ankoraŭ sentas sin perdita, tion kulpas grandparte la tre ege komplika kaj konfuza situacio dum la "milito de la rozoj"; kiel en la teatraĵo mem, tro abundas reĝoj, reĝinoj, princoj, dukoj, Rikardoj, Edvardoj, pretendantoj, uzurpantoj, perfidantoj, ktp. Ĉion klarigi simple kaj koncize evidente ne eblas, sed ĉu genealogia skemo ne povintus multe helpi?

Laŭ ekstera aspekto, la verko plaĉas: papero bonkvalita, bindaĵo solideta, preslitteroj sufiĉe grandaj. Bedaŭrinde, ĝi prezentas ankaŭ nadiron de la kompostarto. Svarmas preseraroj, kaj preskaŭ ĉiuj de la plej damninda speco, nome, la ĝusta vorto variĝas alia vorto nur pro aldono aŭ forlaso aŭ ŝanĝo de unu litero: *kaŝas* fariĝas *kaŝan*, la *j* de pluraloj kaprice ek-kaj mal-aperas, substantivoj mise adjektivigatas. En densa poezi-lingvaĵo, kia ĉi tia, la leganto devas ofte cerbumi por kompreni; kiam la teksto ne fidindas, li devas ankaŭ ofte kontroli ĉe la originalo. Grava malhelpo plia estas la super-signoj (cetera, strangaformaj), kiuj tro ofte forestas. Dubindas, ke japano senplue komprenus la anglan proverbon "Malgrandaj kruĉoj havas grandajn orelojn"; sed kion li komprenos legante ĉi-verke "Krucoj aŭskultas" (II,iv)? Francis certe domaĝos esti elspezinta multe da mensa energio por traduki vortludon se la kompostisto forigas tutan replikon (I,ii), tiel senutiligante la laboron. La malplej pardoninda el ĉiuj tiaj mankoj konsistas en tio, ke oni numeras nek paĝojn nek versojn; tiel oni lerte malhelpas, ke mi indiku al vi kiupaĝe troviĝas la plej abomenindaj fuŝaĵoj!

Senforma, fuŝa, antaŭ l' ĝusta tempo
sendita en ĉi mondon parte preta...
kies groteska kaj tordita formo
timigos la [aŭtoron] je l' ekvido...

Jena priskribo de la homa Rikardo Tria same taŭgas por la komposta.

Kaj tamen oni devas aĉeti kaj trastudi ĉi tiun verkon ĉar la traduko mem elstaras. La leganto nur tenu ĉe-mane la originalon, kune kun ĉiuj troveblaj vortaroj - aŭ eble oni jam scias kio estas *blapso* (laŭ PIV, *blapto*), *regolo*, *hirudo*, *cipsejo*, kaj *olibano*. Oni plene rajtas apliki la vervajn malbenojn de la reĝino Margareta (I,iii) al la kompostistoj kaj al tiuj, kiuj "legis" la presprovaĵojn (se entute tiuloj iam estis). Spite de la eldona sabotado, vi agnoskos la tradukon majstroverko, kiu meritas pli indan eldonon.

...James Cool

YOUTH NOTES (TEJO & JEN)

37a TEJO-Kongreso 1981 en Oaxtepec, Meksikio

Tutmonda Esperantista Junulara Organizo, la junulara sekcio de Universala Esperanto-Asocio, ekceptis inviton de la Esperanta Meksika Junularo. Kvankam la datoj ankoraŭ ne preciziĝis, oni elektis tre taŭgan lokon: la Centro Vacacional (Feria Centro) de Oaxtepec, vilaĝeto kiu troviĝas proksima al Cuernavaca, iom sude de Meksikurbo. Ĝia proksimo al Usono donos al usonaj junuloj maloftan okazon partopreni internacian renkontiĝon. Meksikio estas facilege atingebla de Usono aviadile, aŭtomobile, aŭtobuse, petveture. Necesas por usonanoj nur vizitkarto, senprobleme havebla ĉe Meksikaj Konsulejoj tra la lando aŭ per vojaĝagentoj.

Mark Weddell (Florido) jam ĉeestis internacian renkontiĝon en Oaxtepec, tiun de la Eksperimento de Internacia Kunvivado (de Brattleboro, VT) antaŭ kelkaj jaroj. Li diris: "Mi povas forte rekomendi al ĉiuj usonaj junuloj, ke ili klopodegu ĉeesti la 37-an IJK, ne nur pro la nekredebla, amikeca etoso de junularaj kongresoj, sed ankaŭ pro la belega feriĝo, kia estas Oaxtepec (elp.: oástepek). La vetero estas agrabla, eĉ dumsomere, kaj la pejzaĝo estas mirinda!" La Eksperimento uzas la centron kiel orientiĝejon por siaj someraj programoj en Meksikio.

Konstatas Ian Jackson, estrarano de TEJO: "Oni renkontiĝos [en Oaxtepec] kun tute nova mondo, kun alispecaj vivkonceptoj, kun praaj civilizoj kaj kun la tuta ekzotika riĉo de la eterne belvetera subtropika pejzaĝo."

Pri planoj, demandoj, ktp, pri la aranĝoj farotaj de JEN (eble kunlabore kun JEK kaj EMJ), skribu al: Leston BUELL, 14951 SE Harmon Ct., Milwaukie, OR 97222.

(laŭ informo de Mark Weddell)

JUNULARAJ NOTOJ EL FLORIDO

Jen kelkaj notoj pri la aktivaj gejunuloj en la Florida regiono:

Linda Cecil: Nova membro de ELNA, Linda eklernis la lingvon antaŭ 4 monatoj, kaj laŭ ŝia instruisto (perkoresponda), ŝi tre bone progresas. Veninte de Nova Jersio, ŝi laboras nuntempe ĉe Walt Disney World, apud Orlando, kaj parttempe instruas muzikon kaj voĉ-lecionojn pro tio, ke ŝi estas profesia muzikisto/kantisto. La belvoĉulino havas grandan esperon por sia estonta Esperantista agado. Ŝi diris: "Mi esperas povi labori per kaj por Esperanto ĉe EPCOT (Experimental Prototype Community of Tomorrow/Eksperimenta Prototipa Komunumo de la Morgaŭo) en Dizni-Mondo, ĉar la celoj de EPCOT samegalas al tiuj de la Internacia Lingvo."

Mark Weddell: Dujara Esperantisto, Mark laboras en multaj kampoj de Esperantujo pro sia forta kredo je la estonteco de la lingvo kaj je ties idealoj. Nuntempa profesia komercisto, Mark havas diplomon en lingvoj kaj lingvistiko kaj parttempe studas la komputilan fakon. Li estas la sekretario de la regiona Esperanto-Societo de Florido, kasisto de la Amerika Katolika Esperanto-Societo, kaj usona landa reprezentanto de Internacia Katolika Unuiĝo Esperantista. Li ankaŭ delegitas kaj fakdelegitas por UEA kaj estas

unu el la malmultaj junularaj delegitoj en Usono. Krome, li estas la direktoro de la nova Sud-Orienta Esperanto-Centro, informa kaj eldona entrepreno. Li esperas aktivi en la Movado dum la cetero de la vivo.

Andrew Zarchy: Tre fervora Esperantisto, Andrew estas unujara scianto de la lingvo, kvankam lia patrino estas ankaŭ internacilingvano. Antaŭa enloĝanto de Kalifornio, Andrew transloĝiĝis al Florido pro peto de Dizni-Mondo kiu volis, ke li tie laboru. Li nun laboras ĉe Rosie O'Grady's, famkonata noktoklubo. Li (bonege!) ludas la banĝon, pianon, kaj aliajn instrumentojn. Li hobias per la kolektado de antikvaj muzikiloj. Li Esperante korespondas tutmonde kaj aktivas en la loka movado. Li ankaŭ esperas uzi Esperanton kiel pontlingvon al aliaj naciaj lingvoj.

ARTO KAJ LINGVO

Amo "LA ARTO estas propre homa fenomeno", skribas Reto Rossetti en UEA
Racio REVUO ESPERANTO, 1980-junio. Rossetti kiun William Auld agnoskas sia mentoro, belege verkas sian tezon. Tie ĉi mi citas ĝin nur parte. *La Redaktoro*

"Per ĝi [la arto] la homo prilaboras la naturon por ĝin ordi: jen FIZIKE, kiam li faras el sovaĝejo ĝardenon aŭ domon anstataŭ kaverno; jen INTELEKTE kiel sciencisto aŭ matematikisto, kaj jen EMOCIE kiam li faras poemon, dancon aŭ pentraĵon. Sed efektive ĉiu arta klopodo enhavas komune la tri elementojn de emocio, intelekto kaj fizika manipulo, kun diversaj emfazoj. La kreanto laboras kun AMO, kiu lin motivas; kun RACIO, la intelekta faktoro; kaj kun TEKNIKO, la fizika formado de la materialo, ĉu temas pri ŝtono, muziknotoj aŭ matematikaj simboloj."

"Ne necesas diri, ke ankaŭ la lingvo, kiel ceteraj arto-specoj, havas mil diversajn formojn. Ĝi estas ne nur artformo, sed eĉ la plej grava el ĉiuj. Oni diras, ke la hombesto fariĝis fakte homo nur kiam ĝi kreis lingvon, kaj ke ankaŭ la infano fariĝas vere homo nur tiam, kiam ĝi akiris la gentan lingvon. LA HOMO ESTAS TUTSIMPLE LINGVOFARA BESTO. ...Dank' al la lingvo la homo povas koncepti sian mondon anstataŭ simple reagi al ĝi kiel faras la bestoj, kaj dank' al la lingvo li ne estas katenita en la nuno, sed povas vojaĝi tra la tempo al pasejo, futuro kaj eventualo, kaj tra la spaco, ekkonante fremdajn, forajn lokojn per lingvaj raportoj."

TOKIA ESPERANTO-LIGO STUDENTA, kun 111 membroj en 8 universitataj rondoj, eldonis nomaron de studentoj-Esperantistoj en Tokio, Osaka, Kioto, Sapporo kaj aliloke. TELS celas enretigi neorganizitajn studentojn.

1980 Goodwill Message from Youth of Wales this year is in the form of a song commemorating this International Year of the Refugee. To receive a cassette sung in the various languages of the message, send the equivalent of 1.50 Br.Pounds to: Gwilym C. Williams, Sec. GWM-1980, Swyddfa'r Urdd, Aberystwyth, Dyfed, Wales.

ANONCOJ

Esperantigu vian poŝton per glumarkoj jenaj:

AERPOŝTE

PAR AVION

Po U.S.\$0.30 por 10; po U.S.\$2.50 por 100 + sendokosto (U.S.\$0.15 por Usono kaj Kanado; internacia respondkupono por aliaj landoj.) C. W. Carroll, 3181 SW Chintimini Ave., Corvallis, OR 97331 Usono.

7-Day Beginners' Course including meals and lodging \$140 on Rice Lake. For details and dates, contact: Vilma Eichholz, Bailieboro, Ont., K0L 1B0, Canada.

ĈARTO DE UNUIGINTAJ NACIOJ kaj Statuto de la Internacia Kortumo: The United Nations Dept. of Public Information (UN DPI) recently printed an Esperanto translation of the *Charter of the United Nations and Statute of the International Court of Justice*. Order free copies through the Department of Public Information, Pamphlets Unit, Room 1258, UN Headquarters, NY, NY 10017. Document No. DPI/511.

UNIVERSALA DEKLARACIO DE HOMAJ RAJTOJ: An Esperanto translation of the *Universal Declaration of Human Rights* is also available through UN DPI. Document No. OPI/15.

IN DEFENSE OF AFRICAN CULTURE: This new Esperanto publication, printed in Swahili, *Kwa Kulin-da Tamduni Za Afrika*, was distributed to members and guests of the non-governmental organizations' African Affairs Committee, chaired by Dr. Deborah Wolfe. The distribution of this pamphlet which focuses on problems of cultural pluralism and how one preserves African culture was timely. Dr. Wolfe's introduction to the topic of this April meeting, Nigeria/Africa, included a section on the right to communicate and the role of language in the economic, political, social and cultural life of African nations. Copies are available through the UEA UN Plaza office, 777 United Nations Plaza, New York, NY 10017.

ESPERANTO II (progresiga) CORRESPONDENCE COURSE

Based on Auld's *Paŝoj al Plena Posedo*

Course Fee \$50, all-inclusive

(\$45 for full-time students any age
and all those under age 22)

Order through: ELNA CO, Box 1129, El Cerrito CA
94530

Plastic "I LOVE ESPERANTO" button; white, red heart
1 button postpaid.....\$1
3 buttons postpaid.....\$2

Ask about quantity orders.

Order from: BOSTON ESPERANTO CLUB, 231 Ash-
mont St., Dorchester MA 02124

VOLAS KORESPONDI

Beginners are often bewildered by Esperanto abbreviations. On page 413 of the 1980 UEA Yearbook some of the more common ones are listed.

Money is often quoted in Dutch "guilders" for which the Esperanto abbreviation is *gld*. IRK stands for Internacia Respond-kupono. These are used when you want to prepay postage for a return reply (as when writing to a UEA delegito). You ask at your Post Office for an "International Reply Coupon." Use one for seamount, two for airmail, for each ounce and half-ounce respectively.

Abbreviations often found in "Volas Korespondi" announcements are the following (taken from page 7 of booklet 8 of the Cseh Course series *Konversacia Literaturo*):

s-ro	sinjoro	s-ino	sinjorino
f-ino	fraŭlino	dez.	deziras
koresp.	korespondi	interŝ.	interŝanĝi
L	letero	PK	poŝtkarto
BK	bildkarto	PI	ilustrita PK
PM	poŝtmarko(j)	K.ĉ.l.	kun ĉiuj landoj
p.ĉ.t.	pri ĉiu temo	ktp	etc.

Inah de Aguiar Nunes, João Berutti, 78, Porto Alegre-R.S. 9000 Brazil (pm, pk)

Nikola Nikolov, PK 278, 7000-Ruse, Bulgaria (fotisto, kino, subakva sporto, speleologio)

[Note: The Ruse Esp-o Club is celebrating their 80th anniversary!]

Atanas Naskol, Atanac Ivanov Ivanob, ut: "Ana Ventura" 15 gr. Ruse, BG-7000 Ruse, Bulgaria (technician construction, photography, country music)

Hans R. Schmidt, Schweriner Allee 35, DDR-2800 Ludwigslust (Meck.) GDR, E. Germany (mechanical engineer, 35 yrs, hobiaj: etnologio, fotografio pri arkitekturo, portreto, arhistorio, navigado)

Alessandro Panerai, via Pistolese No. 457, 50010-Campi Bisenzio (FI) Italy (25 yrs, lives near Florence, works in Richard-Ginori Porcelain Factory with 700 employees)

Andrzej Rygielski, 88-320 Strzelno, Dworzec 1/3, Poland (17 yrs, PM, swimming, travel, reading, karate, history, pop music)

Students desire to correspond. Write Instructor: Ĉian Mingĉi, Foreign Languages Dept., East China Normal University, Shanghai, PRChina

PEOPLE

A common characteristic of Esperanto-speakers is imagination plus future vision. For this reason a fairly large number of science fiction writers (Forrest J. Ackerman, Jose Farmer, et al) use Esperanto. The June review *Esperanto* reports that Harry Harrison (*Soylent Green* and other works) will be a featured speaker in October at the convention of the Irish Esperanto Association to be held in Dublin the 24th through 27th.

GETTING IN TO ESPERANTO

4. Reading and Writing and...

For any people, anywhere in the world, literature is the tie that binds. For most peoples, literature is strictly oral; there are probably not more than a hundred or so out of the several thousand tongues spoken on this earth that have graduated to a sizeable written literature; but it remains important, whether written or spoken. A people's literature contains that people's myths, its histories, its jokes, its genealogies, its songs, its stories...its roots.

For the Esperantist people, scattered since its inception in a worldwide diaspora, written literature is even more important than it is to, say, the Americans, who all live together in one country and share other ties that bind. And this is reflected in the quantity of books of poetry, music, short stories, and novels available in Esperanto. An anthropologist or literateur, taken blindfolded into the Butler Memorial Library in London and allowed to examine the sheer quantity of material available there, without being told anything about the language or people who had produced it, would most likely estimate that here was a representation of the output over a century or so of a people numbering perhaps five to twenty million individuals; and he might wonder why he did not recognize this language, and why the library had failed to collect anything written earlier than 1887...

Given only a single column, I would be hard put to write a complete history of Esperanto literature; William Auld's *Enkonduko en la Originalan Literaturon de Esperanto* takes a hundred pages to skim the high points, ignoring translations. Let me just mention the following: the first original poem in Esperanto appeared in July, 1887, in the first Esperanto textbook (*Mia Penso*); Esperanto literature underwent its first genuine flowering in the twenties and thirties among the writers of the Budapest School, particularly Julio Baghy and Kalman Kalocsay; the literary torch moved to the British Isles in the 1950's, where William Auld became known as the greatest of current original Esperantist poets; an Alsatian named Raymond Schwartz discovered that, in Esperanto as in other languages, the pun is mightier than the sword; and Gaston Waringhien of France, author of just about everything, may well be the last man alive who will ever have read everything ever published in Esperanto (for someone born today, this would be physically impossible, even after an Evelyn Wood reading course).

In spite of off-the-cuff remarks by academics who ought to know better, to the effect that "Esperanto has no literature," no one who has ever bothered to take even a brief look at the subject can deny the sheer quantity of available literature in Esperanto. The quality of this literature may be something else again. Fernando de Diego, one of Esperanto's greatest translators and very likely its most masochistic critic, speaking of translations available in Esperanto, remarks in despair that ninety percent of such translations are (a) badly done and/or (b) of trivial works. At first sight, this would seem a horrendous indictment of the language, until we realize that it fits in exactly with a major law first propounded by the American science-fiction writer Theodore Sturgeon: "Ninety percent of science-fiction is trash, but then ninety percent of *everything* is trash." If you will take a quick look at your local supermarket bookstand, you'll see that, as far as modern American "literature" is concerned, Sturgeon was being generous. In effect, Esperanto literature's harshest *knowledgeable* critic is saying that Esperanto literature is no worse than any other, and significantly better than some. It is in no way qualitatively inferior to the literatures of the ethnic languages.

When we talk about original works, there is little we can say except to remark that they come in all styles from all over the world; there is really no way to compare them with original works in other languages, short of learning Esperanto, reading them ourselves, and making subjective value judgments (I recommend that you do this). We can, however, make some remarks about translated literature. Quantitatively, the number of translations into Esperanto is certainly inferior to the number available in English, and by a very great margin. Yet those Esperanto translations have three great advantages over the English translations:

a) They are representative of a greater number of cultures. In Esperanto we find a large number of translations from a large number of different cultures; in English, we generally find a much larger number of translations, but by and large these are restricted to a relatively few major cultures.

b) They are an integral part of Esperanto literature. It is possible to find English translations of Kawabata's *Snow Country*, Lagerlöf's *Gösta Berling*, and Vazov's *Under the Yoke*, but to do so you almost need to be a specialist who knows where to search them out; the average reader will never hear of them. The Esperanto translation, on the other hand, will be available through most Esperanto book services as long as it remains in print; it is not something restricted to a relatively few people, but available to the entire Esperanto-speaking population. After all, the Esperanto culture is a *world-wide* culture, not one restricted to one or two ethnic groups.

c) Most importantly, the Esperanto translation is done by someone who knows the original language as well as he knows his own; in fact, it usually *is* his own! Most translations into English are done by Americans or Englishmen who have studied the language of the original in an academic sort of way, and who may have a tendency to miss important cultural nuances; the Esperantist translator will not miss those nuances, because they are *his* nuances!

Finally, what about the value of Esperanto literature for you? First it's a literature that you, after learning the language, can actually read and enjoy. Second, and more important, it's a literature in which you can actually play a part. Can you, for instance, imagine yourself learning German or Japanese and then translating into or writing in one of those languages well enough to be published? But this is quite feasible in Esperanto! And there remains much to be written and published! Perhaps Donald Burleson *does* have the market on Esperanto translations of H. P. Lovecraft cornered, and Hal Dreyer *has* done the definitive translation of *The Wizard of Oz*, and Philip Jose Farmer *does* have a translation of *Tarzan of the Apes* in the works, and the under-signed *has* staked out *The Lord of the Rings* as his own private domain!...but there is still a lot left - for you.

—Donald J. Harlow

¹I am informed that on this point I could have some objection from Charles R. L. Power. My own personal feeling is: The more, the merrier!

BONVENON AL NIAJ NOVAJ MEMBROJ!

* Buell, Leston	Milwaukie, OR
* Bullington, Stuart N	Conroe, TX
Dwyer-Shick, Dr Susan	Abington, PA
Gill, David B	Palos Hills, IL
Glick, Joseph	Jacksonville, FL
Hannon, Mrs Dorothy	Chula Vista, CA
Harris, D	St Louis, MO
Henchy, Tom & Eleanor	Santa Barbara, CA
Jasanski, Jazkel	Miami Beach, FL
Larson, Ernest T	Rhinebeck, NY
Lewis, Elizabeth P	Berkeley, CA
Lewis, R Lynox	Berkeley, CA
Mayerovitch, David	Toronto, ONT
*McCorkle, Sean R	Stony Brook, NY
McCune, Sam	Louisa, VA
Ortiz, Kathy	Somerville, MA
Pogue, Michael A	Marlboro, MA
*Rice, Steve	Fairbanks, AK
*Samuelian, Thomas J	Medford Lakes, NJ
Stoebner, Bonnie	Carson, ND
Wagner, Joseph A	Bryn Mawr, PA
*Williams, Lyle M	Norfolk, VA
*Student and Youth members.	

Enclosed is \$ _____ for new renewal membership in ELNA for the year 1981.

Enclosed is \$ _____ as my tax-deductible donation to ELNA.

NAME _____ Name and address of each new member published
in *ELNA Newsletter* and next edition of the
ADDRESS _____ *ELNA Adresaro* unless member indicates otherwise.

CITY, STATE, ZIP _____

Check correct category: Regular (\$20) Family (\$30) Youth (18 or under) (\$10)

Student (full-time, 25 or under) (\$10) Senior (65 or over) (\$12.00) Life (\$400)*

(NOTE: If joining after July 1st, for remainder of year plus full following year send 1 1/2 times yearly dues shown)

DATE OF BIRTH (If applying for Youth, Student, or Senior Membership) _____

Telephone Number: Area Code [] _____ Radio Call Sign _____

May we publish your telephone number in the *ELNA Adresaro*? _____ May we publish your address? _____

*-Life membership paid prior to Jan. 1, 1981, remains \$360!

LANGUAGE IN THE NEWS

Corvallis (OR) *Gazette-Times* and other newspapers of 7 July 1980 carried an article SHERLOCK HOLMES NOW PUBLIC PROPERTY. The article mentions that the stories have been translated into 41 languages including Eskimo and Esperanto. Conan Doyle's first Holmes story appeared in the same year as Esperanto, 1887. The Esperanto Collection at the University of Oregon, Eugene, lists as the only Sherlock Holmes book in Esperanto, *Sherlock Holmes en servo de la hispana trono*, Prague, 1910.

OPEN SESAME was the heading given a letter by Martha Walker to the Napa (CA) *Register*. The letter reads as follows:

Robert Louis Stevenson wrote "Kidnapped" in the year 1886. In 1887 the *International Language Esperanto* was given to the world by its author, L.L. Zamenhof.

I think Stevenson would have been astonished and thrilled if he could have know that his "Kidnapped" would be translated into Esperanto about a hundred years later, and finally presented to readers all over the world.

It was another Scot, Albert Goodheir, who translated "Kidnapped," and I see by my Esperanto newspaper (*Heroldo de Esperanto*) that Goodheir has just had another Stevenson work published, "Dr. Jekyll and Mr. Hyde."

One of the most important aspects of Esperanto is that it brings translations of important literary works of all nations to anyone who takes the trouble to learn the language. For example, I have enjoyed "Seven Brothers" by Alexis Kivi. One of my Finnish correspondents told me that this is one of the most popular adventure stories in the Finnish language... "something like your Tom Sawyer or Huckleberry Finn."

Another book I have enjoyed is a romance by a Bulgarian author, "Under the Yoke," which deals with the struggle of the Bulgarian people to throw off the 500 year reign of the Turks.

It is too bad to confine any nation's literature to its own culture, or to translate it into just a few languages. Through Esperanto a vastly wider audience is available.

Anyone who learns Esperanto has come into the possession of a real treasure: an *Open Sesame to the world*.

ESPERANTO TO THE RESCUE! was title for an article in *Have a Good Day* newsletter (Aug. 1980). Following an account of the valuable features of Esperanto as a second language, the article states: "Immediately following World War II, the chances of a North American having to cope with a new language were one in five. They are now one in two. Esperantists feel they have an answer."

MILLVILLE (NJ) *DAILY*, Aug. 9, carried a letter-essay by Horace B. Hand in which an interesting bit of history emerges: Forty years ago, I received thru the mail, from Nanking, China, two copies of "A Threat to World Peace," in which were printed the official intentions of the Japanese militarist government. I sent the English copy to the Secretary of War, but still have the Esperanto copy. In spite of an official thank-you to me, I wonder if the 57-page "Japanese Mein Kampf" was either read or believed.

EDITOR'S NOTE: It is hoped that some day that Esperanto document will find its way into ELNA's Archives!

"NUR EN LA AKVO ONI LERNAS NAĜI"

(El *Esperanta Mozaiko* de F. Faulhaber)

Antaŭ multaj centjaroj iu franca reĝo venigis tri laboristojn kaj diris al ili: "Gravan premion mi donos al tiu, kiu fosos plej longan sulkon."

La du unuaj laboristoj komencis disputadi pri la meritoj de siaj fosiloj.

"Bona fosilo devas esti longa," diris unu.

"Bona fosilo devas esti larĝa," diris la alia.

Dum ili disputadis, la tria per pli-malpli bona fosilo fosis sian sulkon, kaj gajnis la premion.

Ĉi tiu malnovan fabelon francan rakontis Prof-o Cart okaze de la Tria Universala Kongreso en Kembriĝo en 1907. Li aludis per ĝi la tiutempan emon de kelkaj Esperantistoj "perfektigi" Esperanton, emon kiu naskis la projekton Ido kaj kaŭzis skismon en la Esperanto-movado. Prof-o Cart aldonis jenajn vortojn:

"Esperantistoj, karaj kunbatalantoj, ni ne perdu nian tempon babilante kaj diskutante: Ni fosu nian sulkon! Vivu nia Zamenhofa Esperanto!"

La tempo pravigis lin, ĉar la Esperantistoj ja "gajnis la premion".

La fabelo pri la fosiloj inspiris al la prezidanto de Esperantista grupo brilan ideon: Li venigis tri komentantojn kaj diris al ili: "Por ĉiu el vi mi havas adreson de fremdlanda korespondemulo. Belan libron mi donacos al tiu, kiu unue akiros kontakton kun eksterlando".

La du unuaj komencantoj komencis diskuti pri la grado de sia lingva stilo.

"Bona letero devas esti senerara," diris la unua.

"Bona letero devas esti bonstila," diris la alia.

Dum ili diskutis, la tria per sia ankoraŭ neperfekta lingva scio skribis leteron, akiris kontakton kaj gajnis la libron.

Komencantoj, karaj kunbatalantoj, ne perdu vian tempon babilante kaj diskutante: Klopodu pritrakti la teorion kiun oni instruis al vi, ĉar **nur en la akvo oni lernas naĝi**.

Komence vi naĝos mallerte, faros erarojn, sed persistante vi ekzerciĝos. Naĝi korekte, naĝi rapide, naĝi elegante vi lernos dume, ĝis fine vi estos sufiĉe kapabla partopreni konkursojn.

Do, ne estu senfare staranta sur la bordo, sed eniru la akvon!

Esperanto League for North America

P.O. Box 1129
El Cerrito, CA 94530
Usono/USA

Nonprofit Organization
U.S. POSTAGE
PAID
Berkeley, CA
Permit No. 330

NEWS - PLEASE EXPEDITE

Address Correction Requested
Return Postage Guaranteed

DONACINTOJ AL ELNA

Helen Bradley - memore al Artie B. Riggle	15.00
S-ino William F. Day	7.00
Cleo Fort	20.00
John Futran - Fonduso Pomega	85.00
Margot Gerson - Fonduso Pomega	20.00
Ella Gibson	30.00
Tom Goodman	102.00
Bonnie Helmuth - Studentaj Stipendioj	20.00
Marguerite Hughes	5.00
Dorothy Jones	20.00
Emma Jungton	25.00
Ernest Kovary - Fonduso Pomega -	10.00
Moshe Lewin - Funduso Pomega -	15.00
Santos Mayo	10.00
Cornelius McKown	10.00
Mill Valley Esperanto-Rondeto (\$10 por studentaj stipendioj)	15.00
Harold Oatley	10.00
Zelma Park	100.00
Jaqueline Reynolds	100.00
San Diego Esperanto-Klubo-stud.stip.-	25.00
Werner Simon	8.00
Francis Sumner	50.00
Robert A. Swenson	200.00
N. Syozi	10.00
Frank Thomas - Fonduso Pomega -	25.00
Eugene Thompson - Library Campaign -	58.00
Y. Umeda	5.00
Doris Vallon-Wheeler - stud. stipendioj -	25.00
Ralph S. Walker	10.00
Anonymous	5.00
Miscellaneous	14.57

La Ligo profunde dankas al ĉiu donacinto. Nia daŭra laborado dependas grandparte je la volontaj donacoj de tiuj kiuj konkretigas sian konvinkon pri la valoro de la internacia lingvo per tiaj donacoj.

FROM THE CENTRAL OFFICE

Three new items are available through the CO. ELNA is now acting as a *peranto* for "Pasporta Servo." For those of you who are unfamiliar with this unique service, it provides Esperantist travellers with a means of traveling at relatively low expense and meeting Esperantists. The subscriber to "Pasporta Servo" receives a 28-page booklet containing

names of 360 people from 48 different countries (the numbers are increasing regularly) who have volunteered to put up Esperantist travellers in their homes. The person holding the booklet (with his family) has the right to make use of this service. Cost is \$4.50, payable to ELNA.

The Korean Esperanto Association has offered to let ELNA act as *peranto* for the magazine "La Espero," the organization's monthly organ. "La Espero" is 16 pages long, printed in large format on slick paper with color pictures, and includes short stories from Korea, articles on Korean life and history, and articles about the Esperanto movement in Korea. Subscription price is \$10.00 for one calendar year, payable to ELNA.

ELNA has been offered the chance to make the monthly magazine "Budapeŝta Informilo" available to American Esperantists. BI is the central organ of the Hungarian Esperanto Association, and is a model of what a really large organization's Newsletter ought to be. It contains no pictures (except for the cover) and is very densely written, completely in Esperanto. Much space is given over to program schedules for various East European Esperanto events, including one entire page for the monthly schedules of the ten to fifteen Esperanto groups which meet weekly in the city of Budapest. There is also much material of interest to specialists, e.g. computer experts. Many issues contain a full page of "Korespondi deziras" announcements. Length of issues will vary, but a year's worth (twelve issues) will contain between 200 and 300 pages. Subscription price is \$7.50 for one calendar year, payable to ELNA.

ABONU AŬ REABONU

La Ĉinan Monatan Gazeton en Esperanto

EL POPOLA ĈINIO

Subscription	Regular Price	Special Price until 31 January 1981!
1 year	\$6.00	\$4.80
2 years	\$10.00	\$8.00
3 years	\$15.00	\$12.00

Don't miss this final chance to subscribe to one of the most outstanding Esperanto periodicals in the world, *El Popola Ĉinio*, at pre-inflation prices! If you already haven't seen a copy of this long-established, full-color magazine crammed with up-to-date news of China and the modern Chinese society, the ELNA Central Office Bookservice will send you a free copy while the supply lasts. Don't miss this bargain!